

VISIE OP ONDERSTEUNING

INLEIDING

In deze notitie beschrijft Onderwijsstichting KempenKind haar visie op leerlingen met extra onderwijsbehoeften. De invoering van passend onderwijs betekent dat KempenKind heeft gereflecteerd op de manier waarop zij leerlingen de ondersteuning biedt die zij nodig hebben. Het accent in deze notitie ligt hierbij in hoofdzaak op het handelen van de leerkracht.

VISIE

De leidende vraag is wat een leerling nodig heeft om beter te leren en zich beter te ontwikkelen. Hiermee sluit KempenKind aan op wat K. Doornbos¹ karakteriseert als afstemming. Bij deze benadering van ondersteuning staan de behoeften van de leerlingen centraal. De school zoekt afstemming tussen de mogelijkheden van de school en de behoeften en mogelijkheden van de leerling. De ondersteuning wordt geïntegreerd in het reguliere onderwijsleerproces. Bij afstemming staat preventie voorop; in tegenstelling tot de benadering van ‘hulpverlening’ en ‘alarmering’ die een curatieve ondersteuning inhouden.

Onderwijsstichting KempenKind staat op het standpunt dat hulpverlening, alarmering en afstemming elkaar niet uitsluiten; ze kunnen in een school naast elkaar voorkomen. De scholen van Onderwijsstichting KempenKind zijn gericht op de ontwikkeling van ondersteuning binnen de school vanuit de visie dat het onderwijs moet zijn georganiseerd op basis van afstemming. De consequentie van dit uitgangspunt is dat elke school van Onderwijsstichting KempenKind ernaar streeft om de leerlingen op de eigen school te houden en zo weinig mogelijk te verwijzen naar het speciaal basisonderwijs.

Aan de opvatting van Onderwijsstichting KempenKind ligt ten grondslag dat ze erkent dat leerlingen verschillend zijn en dat derhalve iedere leerling eigen onderwijsbehoeften heeft. Uiteindelijk gaat het in het onderwijsleerproces om het vinden van een overbrugging tussen de bedoelingen van de leerkracht en de betekenis die de leerlingen daaraan geven. Onderwijsstichting KempenKind gaat niet uit van ‘hulpverlening’ of ‘alarmering’ waarbij het accent ligt op onvolkomenheden, op tekorten. De scholen van Onderwijsstichting KempenKind nemen de verschillen tussen leerlingen dus als uitgangspunt. Dit gebeurt door het onderwijsaanbod af te stemmen op de mogelijkheden en behoeften van de leerlingen.

In de scholen van Onderwijsstichting KempenKind staan de basisbehoeften van leerlingen centraal: ervaren van competentie, ervaren van autonomie en hebben van goede sociale relaties.

¹ K. Doornbos, ‘Voor waar het kan’ - voorwaarden voor het retentief basisonderwijs in het licht van Weer Samen Naar School, 1993.

De norm voor succes in het onderwijs wordt daardoor in het kind gelegd. Alles eruit halen wat er in zit. Schooluitval vindt alleen plaats als de afstemming niet tot stand komt.

Bijgevolg heeft remedial teaching een zeer bescheiden plaats binnen de scholen van Onderwijsstichting KempenKind. De realisatie van de ondersteuning geschiedt in de klas, in groepsverband. De leerkracht wordt geacht op basis van zijn deskundigheid gedifferentieerd met leerlingen te kunnen werken, al dan niet met behulp van schoolinterne ondersteuning zoals de interne begeleider en/of externe expertise, bijvoorbeeld in de persoon van een schoolmaatschappelijk werkende of orthopedagoog.

De scholen van Onderwijsstichting KempenKind zijn sterk gericht op het verhogen van de deskundigheid, het vakmanschap van leerkrachten. De competentieontwikkeling die betrekking heeft op het realiseren van 'ondersteuning' in de groep heeft dan ook bij Onderwijsstichting KempenKind de hoogste prioriteit.

Handelingsgericht werken en meer specifiek handelingsgerichte diagnostiek biedt goed zicht op de onderwijsbehoeften van een leerling. Het maakt gebruik van de volgende categorieën:

- Ontwikkelingsgebieden. Hieronder vallen de deelgebieden cognitie, leren, werkhouding, sociaal gedrag, emotionele ontwikkeling, motoriek, waarneming en lichamelijke ontwikkeling.
- Bevorderende en belemmerende factoren van de leerling per ontwikkelingsgebied.
- Bevorderende en belemmerende factoren in onderwijs, thuissituatie en de vrije tijd.
- Onderwijs- en/of opvoedingsbehoefte van leerling.
- Ondersteuningsbehoefte van omgeving.
- Te behalen ontwikkelingsdoelen.
- Voorstel ondersteuningsarrangement.

Onderwijsstichting KempenKind spreekt over integrale leerlingenondersteuning en bedoelt daarmee dat de ondersteuning betrekking heeft op alle leerlingen en alle niveaus omvat waarop activiteiten noodzakelijk zijn. Dus op het niveau van het bestuur, de school, de groep en de individuele leerling. Activiteiten die op elk van deze niveaus plaatsvinden, dienen uiteraard op elkaar te zijn afgestemd.

Onderwijs in de groepen vormt de kern van integrale leerlingenondersteuning bij Onderwijsstichting KempenKind. Vertrekpunt is dat leerlingen verschillend leren, zowel wat betreft tempo als leerstijl. De leerkracht bij Onderwijsstichting KempenKind houdt rekening met deze verschillen. Hij zorgt voor een optimale afstemming van het onderwijs op deze verschillen, oftewel op de pedagogisch-didactische behoeften van de leerlingen. Het gaat hierbij zoals reeds aangegeven niet alleen om leerlingen met leerproblemen, maar om alle leerlingen. Dus ook de (hoog)begaafde leerlingen die behoefte hebben aan meer, uitdagender en moeilijker leerstof dan andere leerlingen. Daarmee wordt duidelijk dat het bij passend onderwijs niet (alleen) gaat om organisatorische maatregelen, maar dat het uiteindelijk gaat om verbetering van de kwaliteit van het onderwijsleerproces.

INTEGRALE LEERLINGENONDERSTEUNING OP GROEPSNIVEAU

Adaptief onderwijs houdt in dat het onderwijs in de groep is aangepast aan de verschillen tussen de leerlingen. Op die manier stimuleert de leerkracht het leren van iedere individuele leerling zoveel mogelijk. Het aanpassen van het onderwijs aan de verschillen tussen de leerlingen stelt eisen aan het leerkrachtgedrag. Wat doet de leerkracht binnen Onderwijsstichting KempenKind om integrale leerlingenondersteuning te realiseren ?

Voortdurend ontwikkelen van de eigen houding of attitude waarin tot uitdrukking komt dat verschillen tussen leerlingen geaccepteerd worden en werken aan de beheersing van een aantal vaardigheden zoals management- en instructievaardigheden. Specifieker gaat het hierbij om:

1. een zodanige interactie tussen leerkracht en leerlingen bewerkstelligen dat de leerlingen succeservaringen op kunnen doen
2. het beheersen van vaardigheden ten behoeve van diagnostiek waarvan reflectie op eigen handelen van de leerkracht onderdeel uitmaakt
3. het beheersen van groepsmanagement
4. instructie, onderwijzend handelen

Eerder is gesproken over de competentieontwikkeling die Onderwijsstichting KempenKind voorstaat voor de realisatie van afstemming. Hieronder wordt specifieker op deze competenties ingegaan.

De **inter-persoonlijke competentie** heeft betrekking op het in de groep tot stand brengen van een coöperatieve en vriendelijke sfeer en een open communicatie door een goede manier van leiding geven. Het algemene resultaat is dat er in de groep een prettig leef- en werkklimaat heerst, waarbij de leerkracht de zelfstandigheid van de leerlingen bevordert. De leerkracht is in de interacties op zoek naar een goede balans tussen, leiden en begeleiden, sturen en volgen, confronteren en verzoenen en corrigeren en stimuleren.

De **pedagogisch competentie** stelt de leerkracht in staat in zijn groep een veilige leeromgeving te scheppen door leerlingen te helpen tot zelfstandige en zelfverantwoordelijke personen uit te groeien. De pedagogisch competente leerkracht zorgt er voor dat leerlingen o.a. weten dat ze er bij horen en dat ze op een respectvolle manier met elkaar omgaan.

De **vakinhoudelijke en didactisch competente** leerkracht kan de leerinhouden en zijn eigen gedrag afstemmen op de leerlingen en daarbij rekening houden met verschillen. De leerkracht kan leerlingen motiveren tot het met succes afronden van taken waarbij doelbewuste toepassing van leerstrategieën en het van elkaar leren voorop staan. Doelstelling is dat leerlingen eigen verantwoordelijkheid leren nemen voor hun ontwikkeling; dat leerlingen mederegisser zijn van hun eigen leerproces.

De leerkracht die **organisatorisch** competent is zorgt er voor dat alle aspecten van het klassenmanagement in orde zijn. Het resultaat hiervan is een ordelijke, overzichtelijke en taakgerichte sfeer in de groep en tijdens de les.

De leerkracht die competent is in het **samenwerken met zijn collega's** levert een actieve bijdrage aan een gezamenlijk resultaat of probleemoplossing, ook wanneer de samenwerking een onderwerp betreft dat niet direct in het persoonlijk belang ligt. De leerkracht die goed samenwerkt met zijn collega's levert een bijdrage aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat op school, aan de samenwerking in het team en aan een goede schoolorganisatie.

Samenwerken met de omgeving leidt tot het leveren van een bijdrage aan een goede samenwerking met de ouders en instellingen. Ten slotte is de competentie tot **reflectie en professionele ontwikkeling** voorwaarde om te komen tot het op peil houden en verbeteren van de eigen professionele bekwaamheid. Dit leidt tot een verdere verbetering van het onderwijs op de school en de organisatie. Zelfontwikkeling houdt in inzicht hebben in eigen sterktes en zwaktes. Op basis hiervan acties ondernemen om eigen kennis, vaardigheden en competenties te vergroten/ verbeteren en zodoende beter te presteren.

Aldus vastgesteld door het bestuur van Onderwijsstichting KempenKind op 28 november 2013